

Vagyontervezési labirintus – hogy el ne tévedjünk

Májusban jelent meg a *Vagyontervezési labirintus* című könyv, amelynek az alcíme *Útmutató a bizalmi vagyongazdálkodás, a vagyongazdálkodó alapítványok és a magántőkealapok világához*. A kiadvány a hazai szakirodalomban egyedülálló módon állított egymás mellé három vagyongazdálkodásra alkalmas jogintézményt. A szerzőkkel, dr. Magyar-Csatlós Judit (M.-Cs. J.) és dr. Magyar Csaba (M. Cs.) ügyvédekkel, valamint dr. Sándor István (S. I.) jogászprofesszorral beszélgettünk a könyvről.

Dr. Magyar-Csatlós Judit

Dr. Magyar Csaba

Dr. Sándor István

Valóban labirintusra, útvesztőre kell számítani annak, aki vagyontervezésbe kezd?

S. I.: A vagyontervezés során számos jogterület szabályait kell alkalmazni, hiszen a családi és céges viszonyok összefonódása mellett a vagyon jellege, illetve szerkezete is eltérő bánásmódot igényel. Az öröklési, a társasági, az ingatlan-, az értékpapírrajon és az adózásán kívül tisztában kell lenni az ügyfél igényeivel, családi körülményeivel, vagyonával, valamint a befektetési környezettel is. A szerzők az ősvények, a gyakori leágazások és csapdák miatt könnyen érezheti magát úgy az ügyfél és szakértője, mintha egy vagyontervezési útvesztőben kellene megtalálnia a helyes utat. Az útvesztővel ellentétben a labirintus egyetlen kanyargós úttal rendelkezik, félrevezetések nélkül, kijárással, vagyis elérhető céllal. A vagyontervezési labirintus esetében tehát nem a megtévesztés, hanem a kulturális értelemben vett beavatás a cél.

M. Cs.: Abban bízunk, hogy a kezdetben útvesztőnek tűnő helyzetek megoldása a könyv forgatása során sokkal inkább a labirintushatást, vagyis a beavatás élményét nyújtja majd az olvasónak, továbbá sikerül hozzájárulnunk a vagyontervezési kultúra hazai fejlődéséhez.

Csak jogászoknak készült a könyv, vagy az is érteni fogja, aki előzetesen tájékozódni akar arról, mire számíthat, ha vagyontervezésbe kezd?

M.-Cs. J.: Igyekeztünk közérthető formában bemutatni a bizalmi vagyongazdálkodás, a vagyongazdálkodó alapítványok és a magántőkealapok jogi hátterét, valamint gyakorlati alkalmazását. Arra törekedtünk, hogy innovatív módon a jogi szakkönyvek világát ötvözzük a modern menedzsmentkönyvek hangvételével, emiatt gyakran vegyült a tradicionális megközelítés az újszerű szemlélettel. Meglátásunk szerint mindkét látásmódra szük-

sége van azoknak, akik vagyontervezésre vállalkoznak a XXI. Században.

S. I.: A célunk nem az volt, hogy részletesen felsoroljuk a jogszabályhelyeket. Az előírások megértését helyeztük előtérbe útmutató gyanánt. A vagyontervezési labirintusban történő barangolásra nemcsak a jogászokat invitáljuk, hanem reményeink szerint részt vesznek a tájékozódásban az üzleti élet azon szereplői is, akik számára még kevésbé ismertek a vagyontervezési módszerek.

Akkor a könyv egyfajta iránytű a labirintusban?

S. I.: Így is mondhatjuk. Ezért az egyes struktúrák bemutatása előtt külön fejezetet szenteltünk a házasság és az öröklés témakörének, ahol bemutatjuk a legalapvetőbb tudnivalókat. Ennek tisztázása azért fontos, mert a további részekben bemutatott instrumentumok kiválóan alkal-

masak a válás és a haláleset okozta nehézségek jogi feloldására is. Ezt követi a bizalmi vagyonkezelés, a vagyonkezelő alapítványok és a magántőkealapok részletes bemutatása. A jogi háttér megértését és átláthatóságát segíti elő, hogy a bekeretezett részekben számos példát helyezünk el, így már rögtön az elméleti ismeretek után mód nyílik a gyakorlati alkalmazás felfedezésére. Miután részletesen bemutatunk mindhárom jogintézményt, szentelünk egy külön fejezetet az összehasonlításnak is.

M. Cs.: A vagyontervezés során talán az egyik legfontosabb szempont az adózás, hiszen egy befektetés versenyképességét vagy egy generációs vagyontranszfer megvalósítását jelentős mértékben befolyásolja a fizetendő adó. Mindezek eléréséhez fontos tisztában lenni az egyes vagyontervezési eszközök adózási szabályaival, amelyeket külön részleteztünk ugyan csak példákkal színesítve.

M.-Cs. J.: A kiszivárogtatási és jogosulatlan adatkezelési botrányok időszakában egyre nagyobb igénye van az ügyfeleknek a diszkrécióra és a titokvédelemre, vagyis egyre többen vágynak „üzleti magánélet-

re”. Ezenfelül a belső családi ügyek védelme is egyre inkább a részévé válik a generációs vagyontervezésnek. Az információ terjedésének felgyorsulása és a túlzott digitalizáció előretörése tehát jogszerű kihívói lehetnek a vagyontervezés különféle módszereinek. Ebből kifolyólag mindegyik megoldásnál külön kitérünk a titokvédelemre, valamint az egyre nagyobb jelentőséggel bíró tényleges tulajdonos kérdéskörére.

Könyvükben, mint „regény a regényben” szerepelnek konkrét esetek: három vállalkozó története. Valós esetek ezek, vagy illusztrációk, hogy mi, olvasók jobban értsük, miről van szó?

S. I.: Az útmutatót azzal próbáltuk közelebb hozni az olvasókhoz, hogy mindhárom jogintézményhez kapcsolódik egy-egy család története. Ily módon megismerhetjük három elképzelt magyar vállalkozó üzleti lépéseit a vagyontervezési labirintusban. Ráadásul ezek a részek jelentős szerepet játszhatnak abban, hogy „élethű” történetek által, olvasmányos ke-
retek között sikerüljön elmélyíteni az előző fejezetben megszerzett tudást. A realisztikus ábrázolás ellenére hangsúlyozzuk, hogy e részek cselekménye kitalált

történeten alapul, a történet szereplői is csak képzelt alakok, mindennemű egyezőségük a valósággal csupán a véletlen műve.

M. Cs.: A *Zavaros égjegyek* című fejezet egy bizonyos Tímár Andrásról szól, aki építési vállalkozó. Ügyvédje tanácsára a bizalmi vagyonkezelésen gondolkodik, mert több cégében is egy barátja tölti be helyette a tulajdonosi funkciót, miközben gyermekei nem akarják továbbvinni a családi vállalkozást. Ezt a helyzetet bonyolítja, hogy a válása utáni kapcsolatából is született egy gyermeke, aki a főszereplő halála esetén összekuszálná az eddigi terveiket. Az *Utód nélkül* című fejezet főszereplője Kárpáthy István, a balatoni borász. Felesége néhány éve meghalt, nála pedig vastagbélrákot diagnosztizáltak. Utolsó élő rokona unokaöccse, Kevin, az aranyifjú, aki Amerikából költözött vissza Magyarországra, és fő szakterülete a pénzköltés. A borásznak Kevin lenne az egyedüli örököse, akire viszont nem szeretné hagyni a vagyont, inkább két ügyvezetőjére bízna egy vagyonkezelő alapítvány formájában az irányítást. A harmadik történet középpontjában Berend Frigyes áll, akinek bróker az eredeti foglalkozása. Sikeresen működtet egy befektetési szolgáltató- és egy pályázati céget. Túl sokat dolgozik, ami miatt lemarad kislánya tizedik születésnapjáról. Ennek hatására úgy dönt, hogy kiszáll a napi ügymenetből, ezért eladja minden céges érdekeltségét, majd a befolyó összegből magántőkealapot hoz létre.

Mi a különbség és a hasonlóság a vagyonkezelő alapítvány, a bizalmi vagyonkezelés, valamint a magántőkealap között?

M.-Cs. J.: A három vagyontervezési instrumentum közül a bizalmi vagyonkezelés és a vagyonkezelő alapítvány áll legközelebb egymáshoz. Legfőbb funkciójuka tekintve a generációs vagyontranszfer (é a vagyonvédelem) az elsődleges céljuk ugyanakkor mindkét módozatot lehetséges csupán üzleti, azon belül is befektetési céllal alkalmazni. A magántőkealapot is lehet használni akár a családi vagyon egyben tartására, viszont ennek a vagyontervezési alakzatnak az eredeti rendeltetése befektetések hatékony kezelése.

M. Cs.: A vagyontervezés miatt fontos elem, hogy a bizalmi vagyonkezelés során és a vagyonkezelő alapítvány esetében a

száll a vagyon tulajdonjoga, így a bizalmi vagyonkezelő, illetve az alapítvány válik a kezelt vagyon tulajdonosává. Ennél a két megoldásnál lényeges szempont az is, hogy egyúttal kedvezményezettet lehet kijelölni azzal a céllal, hogy a vagyonból részesüljön. Az alapkezelés során a befektető a vagyon átadásával a befektetési jegy tulajdonosává válik, amely a gyakorlatban korlátozott jogosultságokat biztosít számára az alappal kapcsolatban.

S. I.: A bizalmi vagyonkezelés és a vagyonkezelő alapítvány esetén szinte bármilyen vagyonelem lehet vagyonkezelés tárgya, viszont magántőkealap esetén ez gazdasági társaságokra korlátozódik. A vagyonkezelés tartalmi lehetőségeinek oldaláról megközelítve a bizalmi vagyonkezelés szélesebb lehetőséget biztosít a vagyonkezelés módjának meghatározására, mivel a bizalmi vagyonkezelési szerződésben nem kötelező kikötni a vagyonkezelés módját (bár célszerű). A magántőkealapoknál és a vagyonkezelő alapítványoknál viszont nélkülözhetetlen a befektetési/kezelési szabályzat és annak betartása, ráadásul a magántőkealapok esetében szigorú jogszabályi korlátozások is vonatkoznak arra, hogy mibe lehet befektetni a vagyont.

A könyvben kiemelt szerepet kap a vagyonvédelem. Miért ez lett az útmutató központi témája?

M. Cs.: A vagyontervezés során célszerű mindig a vagyonvédelem elsődlegességéből kiindulni. Üzleti és magánbefektetések akkor vannak biztonságban, ha „nem tartjuk egy kosárban az összes tojást”. A portfólió diverzifikálásának számos módja létezik; a pénzügyi kockázatot csökkenthetjük oly módon, hogy a befektetéseinket különféle eszközosztályok szerint valósítjuk meg annak érdekében, hogy ha az egyik befektetés kárt szenved, az ne legyen hatással a többire. A befektetések során kellő gondossággal kell eljárni az alapján is, hogy milyen pénzügyi közvetítő közreműködésével hajtjuk végre a tranzakcióinkat. A vagyonunkat manapság nemcsak készpénzben és különféle elektronikus devizákban tarthatjuk, hanem lehetőségünk van kriptovalutába is befektetni. A lokális kockázatokat (és előnyöket) pedig úgy tudjuk ellensúlyozni, hogy ha több országban vagy kontinensen osztjuk szét

befektetéseinket „geoarbitrázs” formájában. A kockázatsökkentő lépések csoportosítására számos más kombináció is létezik, viszont bármelyikre kijelenthető, hogy jogilag is támogatni, illetve védeni kell a diverzifikációt a megfelelő vagyontervezési instrumentum kiválasztásával.

S. I.: Nem elégséges, ha csak a fenti szempontok mérlegelésével igyekszünk csökkenteni a vagyont fenyegető kockázatokot, ugyanis az elkülönítés során azt is célszerű eldönteni, hogy miképp lehet megóvni jogilag is a kiválasztott befektetési formát. Jelentős magánvagyonok tervezése és kezelése során világszerte jellemzően a bizalmi vagyonkezelést, a vagyonkezelő alapítványokat és a magántőkealapokat alkalmazzák szofisztikált diverzifikációs instrumentumként a vagyonvédelem érdekében.

Tudatosan készülnek a vagyontervezésre a magyar vállalkozók?

M.-Cs. J.: A bizalmi vagyonkezelésnek, a vagyonkezelő alapítványoknak és a magántőkealapoknak nem volt jelentős hagyománya Magyarországon, ezért az üzleti életben még most is a kezdeti bizalmatlanság és szkepticizmus övezi az említett jogintézményeket, ezért lassan terjednek. A jogászok és a közgazdászok döntő hányada tanulmányai során legfeljebb csak jogtörténeti vagy összehasonlító jogi vonatkozásban találkozott a vagyontervezés összetettebb alakzataival. Ugyanakkor azokban az országokban, ahol több évtized óta kiforrott szabályozással jelen vannak ezek a jogintézmények, a vállalkozók is kiemelt figyelmet fordítanak a szofisztikált vagyontervezésre.

M. Cs.: Az említett jogintézmények közül már mindegyik rendelkezésre áll hazánkban, ezért innentől fogva a magyar üzleti élet szereplőin múlik, hogyan aknázzák ki ezeket a lehetőségeket. A sokszor kiszámíthatatlanul változó nemzetközi környezetben egyre inkább nő a kifinomult vagyontervezési szolgáltatások szerepe. A globalizáció hatására országhatárokon átnyúló vagyontömegek alakultak ki, amelyeknek kezelése egyre nehezebb. A befektetők célja a vagyon lehető legnagyobb mértékű megőrzése a kijelölt kedvezményezettek érdekében, és rugalmas

hasznosíthatóságának biztosítása a vagyon tulajdonosának, de ez csak összetettebb struktúrákkal érhető el.

S. I.: Várhatóan Magyarországon is el kell telnie még egy évtizednek változatlan vagy csupán előnyére változó szabályozás mellett, hogy a piaci szereplők bizalma teljes mértékben kialakuljon a bizalmi vagyonkezelés, a családi és vagyonkezelő alapítvány, valamint a magántőkealap irányába. Sok idő viszont nem maradt, hiszen a hazai vállalkozások tulajdonosainak már most szükségük van vagyontervezésre a generációváltás bizonytalanságai miatt. A könyvünknek is az a célja, hogy felgyorsítsa ezt a folyamatot és utat mutasson mind a szakmai, mind az üzleti élet szereplőinek abban, hogy átlássák a lehetőségeiket, valamint magabiztosan nyúljanak ezekhez a jogintézményekhez.

Milyen hatása lehet a könyvnek a hazai vagyontervezési kultúrára?

M.-Cs. J.: Jelenleg mindhárom jogintézmény elérhető a hazai palettán, innentől fogva egyetlen vagyontervező sem engedheti meg magának szakmailag, hogy elvesse már a tervezés elején a bizalmi vagyonkezelés, a vagyonkezelő alapítvány, valamint a magántőkealap nyújtotta lehetőségeket. Ez a szelekció csak azt követően történhet meg, hogy a három konstrukciót egyenként megpróbáltuk összehangolni az ügyfél céljaival, és rendszereztuk a jogi és pénzügyi előnyöket. Az összehasonlítás eredménye fogja eldönteni, hogy a három variáció közül melyik szolgálja legjobban az ügyfél céljait, vagy esetleg egy teljesen más megoldásra van szükség. Reményeink szerint a könyv hatására a vagyontervező képes lesz arra, hogy egy összetett szempontrendszer alapján kiválassza és felállítsa a legjobb konstrukciót.

S. I.: Az előleges cél az ismeretterjesztés volt, nemcsak a szűkebb értelemben vett szakma, hanem az üzletemberek számára is. Az eredeti elképzelésünk szerint ha nem is a teljes könyvet, de a fontosabb részeit egy hosszabb repülőúton komplex jogi ismeretek nélkül is el lehet sajátítani. A másik cél pedig a hazai vagyontervezési kultúra fejlesztése volt. Reméljük, hogy mindkét cél teljesül, de ez már egy kicsit az olvasókon is múlik.

K. A.